

BACHELOROPPGAVE

"Omsorg og disiplin - side om side"

Hvordan viser de omsorg og hvorfor disiplinerer de barna i SOS-barnehagen i Zambia?

av

Siri Myrvang

Global Knowledge
GK 302
Mai 2009

Innholdsliste

Sammendrag	s.1
1. Innledning	s.2
2. Metode	s.3
2.1 Hva er metode?	s.3
2.2 Fremgangsmåte	s.3
2.3 Fordeler og ulemper	s.5
3. Teori	s.5
3.1 Hva er SOS-barnebyer og hva jobber de med?	s.5
3.2 SOS-barnehager og deres pedagogikk	s.6
3.3 Hva er omsorg?	s.6
3.4 Disiplin i bibelen	s.7
3.5 I Norge i ”gamle dager”	s.8
3.6 Bruk av straff i ulike kulturer	s.8
3.7 Hva er kultur?	s.10
3.8 Kulturfilter A- og B	s.11
3.9 Verdier og Normer	s.11
4. Empiri	s.13
4.1 Svar på intervjuguide 1	s.13
4.2 Svar på intervjuguide 2	s.15
4.3 Svar på intervjuguide 3	s.17
4.4 Observasjoner	s.18

5. Drøfting	s. 22
5.1 Ulike måter å vise omsorg på i SOS-barnehagen	s.22
5.2 Disiplin i SOS-barnehagen, hvordan og hvorfor?	s.22
5.3 Hovedforskjellene mellom Norge og Zambia	s.24
6. Avslutning	s.25
Litteraturliste	s.26
Vedlegg	s.27

Sammendrag

”Omsorg og disiplin – side om side”

Denne oppgaven handler om hvordan de viser omsorg og hvorfor de disiplinerer barna i SOS-barnehagen i Livingstone i Zambia. Jeg valgte å gå nærmere inn på dette temaet fordi det var vanskelig for meg som norsk student å forstå hvorfor de brukte de omsorgsmetodene og disiplineringsmetodene på barna i barnehagen. Jeg ville derfor prøve å få en forståelse for deres valg og metoder i barnehagen. For å kunne studere dette nærmere, observerte jeg de voksne og barna i barnehagen i løpet av en 5 ukers periode. I tillegg måtte jeg samle inn mer data, som jeg gjorde ved å intervjuer lærere og rektor i denne barnehagen.

Jeg valgte derfor denne problemstillingen: *Hvordan viser de omsorg og hvorfor disiplinerer de barna i SOS-barnehagen i Zambia?*

Jeg fant ut en av hovedgrunnene til at lærerne i SOS-barnehagen disiplinerer barna, kunne være fordi de ville guide barna til å klare seg ute i det samfunnet de skal vokse opp i. De gjør det rett og slett for barnets beste. Derfor har jeg også sett på disiplineringen som en måte å vise omsorg på, ved at de viser vei for barna.

Summary

”Care and discipline – side by side”

In this assignment I chose to take a closer look on how they show care and how they discipline the children in SOS-kindergarten in Livingstone in Zambia. I wanted to take a closer look on this subject because, for me as a Norwegian student, it was hard to understand why they used the different care and discipline methods on the children. To research this subject closer, I had to observe the teachers and the children in the kindergarten in a 5 weeks period. I also had to collect more information, by interviewing the head teacher and the teachers in the kindergarten.

This is my approach to the problem: *How do they show care and why do they discipline the children in SOS-kindergarten in Zambia?*

I found out that one of the main reasons that the teachers in the SOS-kindergarten discipline the children, is because they want to guide them to manage the society they are growing up in. They are doing it for the children’s good. That’s why I also look at the discipline as a way of showing care.

1. Innledning

Omsorg og disiplin er for meg to vidt forskjellige begrep. Men om man studerer begrepenes betydning nøyere, kan man se at omsorg og disiplin er noe som henger tettere sammen enn antatt. I alle fall opplever jeg det slik.

Jeg var så heldig å få min praksis i SOS-barnehagen i Livingstone, og brukte denne barnehagen som utgangspunkt til min oppgave. Jeg merket tidlig at omsorg og disiplin var noe som stod sterkt i denne barnehagen, og valgte derfor å observere dette nøyere.

Jeg har derfor valgt å finne ut hvordan de viser omsorg og hvorfor de disiplinere barna i SOS-barnehagen. For å finne ut mer om dette laget jeg meg noen intervjuguider og tok kontakt med lærerne og rektor i SOS-barnehagen. Jeg tok også kontakt med en lærer fra en annen skole i Livingstone, som hadde mye kunnskaper om omsorg og disiplin i barnehagen.

Problemstilling: Hvordan viser de omsorg og hvorfor disiplinere de barna i SOS-barnehagen i Zambia?

For å kunne svare på denne problemstilling, valgte jeg meg ut en metodeform for innhenting av data. Jeg har i delen om metode beskrevet nøyere hvilken fremgangsmåte jeg brukte, eventuelle feilkilder og fordeler og ulemper. Senere har jeg funnet relevant teori som skal passe inn i oppgaven min. Her har jeg valgt å ha med teori som svarer på hva omsorg og kultur er og hva SOS-barnebyer er, samt hva de jobber med. Jeg har også tatt med teori om bruk av straff i ulike kulturer, om Norge i ”gamle dager”, hva kulturfiltrene A og B er og litt generelt om verdier og normer. Alt dette ligger under kapittelet teori.

Resultatene som jeg har innhentet, ligger i empiridelen. Denne delen består av 3 ulike intervju, samt usystematiske og systematiske observasjoner jeg har gjort i løpet av min praksisperiode. Til slutt i oppgaven min har jeg drøftet de ulike måtene å vise omsorg på i SOS-barnehagen, hvorfor og hvordan de disiplinere barna i SOS-barnehagen og til slutt har jeg sett på hovedforskjellene mellom Norge og Zambia.

2. Metode

2.1 Hva er metode?

Det er mange måter å definere ordet metode på. Tranøy definerer metode som en fremgangsmåte for å frembringe kunnskaper eller etterprøve påstander som fremsettes med krav om å være sanne, gyldige eller holdbare. Vilhelm Aubert definerer metode slik;

”En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder”

(Dalland 2007: 81)

Når det er noe en lurer på, er det ikke noe mer naturlig enn å spørre en annen person. Intervju er en målretta kvalitativ metode som vi kan bruke når det er noe vi vil finne ut. Da kan vi spørre en annen person om hva han synes om en bestemt sak, om opplevelser og erfaringer han har. I hverdagen snakker vi ofte med andre mennesker, gjennom slike samtaler får vi ofte vite hvordan den personen har det, hva han føler, osv. Vi kan skille et intervju fra en vanlig samtale ganske lett. I et intervju har vi på forhånd planlagt hva vi skal snakke om, og det er fordi det er noe vi vil finne ut av. Det inngår kanskje som en del av mange andre undersøkelser, der vi skal vurdere, kartlegge eller klarlegge et fenomen. Et intervju krever mye gjennomtenkt forarbeid, slik at vi vet hva vi vil spørre og finne ut av. (Askland 2006).

2.2 Fremgangsmåte

For å frembringe nye kunnskaper til min oppgave, valgte jeg å ta i bruk den kvalitative metodeformen, som innebærer det å gå i dybden for å få så spesifikke svar som mulig. Jeg valgte denne metoden for å kunne få en dypere forståelse av hva som blir sagt og for å få et helhetlig bilde på resultatet. Intervju og ustrukturert observasjon var det jeg brukte som hoved metode for å innhente det jeg trengte av data. Dette fordi man ikke alltid får reliable svar når man bruker intervju som metode. I tillegg har jeg også brukt den kvantitative metodeformen, ved at jeg har gjort noen systematiske observasjoner.

”Når man lager et intervju, kommer intervjuobjektet i fokus. Vi får greie på denne personens syn på ulike saker eller personlige liv”. (<http://norsknettskole.no/>)

Før jeg gikk frem med datainnsamlingen, var jeg nødt til å finne ut hva jeg ville finne ut mer om. Jeg valgte å skrive ned en del forskjellige spørsmål som kunne gi interessante svar, og til slutt plukket jeg ut de mest relevante spørsmålene. Jeg laget en strukturert intervjuguide. Etersom jeg hadde praksis i SOS-barneby barnehage, var det naturlig å spørre personalet der om de kunne tenke seg å være mine respondenter. Jeg intervjuet rektor og lærere i SOS-barneby barnehagen, samt en lærer ved en annen skole som kunne mye om det jeg ville finne ut av. Totalt to lærere og en rektor ved SOS-barnehagen, og en lærer fra en annen skole. Jeg ville nærme meg problemstillingen i spørsmålene jeg stilte, og prøvde å stille så konkrete spørsmål som mulig.

Jeg observerte for det meste ustrukturert i de 5 ukene jeg var i praksis i barnehagen, men tok noen strukturerte observasjoner når jeg fikk tid til det. Når jeg observerte, satt jeg som regel på en stol å skrev ned det jeg så. Jeg skrev ikke ned alt jeg så, kun det jeg følte kunne ha noe å si for oppgaven min. Jeg observerte også uten å skrive ned på papiret, ved at jeg deltok i lek og undervisning.

”Observasjon som innsamlingsmåte innebærer at forskeren observerer og registrerer sosial samhandling eller atferd. Forskeren blir på denne måten en førstehåndskilde og kan også sette sine observasjoner inn i en større sosial sammenheng”. (<http://www.ungforskning.org/>)

”Det er flere måter du kan observere på. En mulighet er deltakende observasjon. Da går du inn i det miljøet som skal undersøkes, for eksempel en arbeidsplass. Du deltar ved å arbeide som de andre ansatte i observasjonsperioden. Deltakende observasjon kan være åpen, det vil si at de andre ansatte vet at de blir observert, eller den kan være skjult”

(<http://streif.samlaget.no/>)

2.3 Fordeler og ulemper

I ettertid ser jeg at jeg kunne ha stilt enda flere spørsmål med relevans for oppgaven og problemområdet mitt i intervjuene, for at resultatet skulle bli så nøyaktig som mulig. Jeg er usikker på hvor reliable svarene jeg fikk på en del av intervjuene er, på grunn av at respondentene var forsiktige med å si for mye og detaljert. Jeg visste på forhånd at det kunne være vanskelig å få ærlige svar fra respondentene mine. Dette fordi de er opptatt av å gjøre jobben sin og holde på det gode ryktet, gjorde de ikke dette kunne de i verste fall bli sparket fra sine stillinger. Allikevel stilte jeg noen utfordrende spørsmål i håp om ærlige svar. Jeg er derfor fornøyd med observasjonene jeg har gjort, og føler at jeg fikk gode resultater der som er reliable.

Det mye som kan påvirke resultatene man får. I mitt tilfelle var det ikke så lett å alltid forstå hva respondenten sa fordi det som regel var barn i samme rom. Og enkelte ganger skrev jeg forkortelser som var vanskelig å tyde senere.

3. Teori

3.1 Hva er SOS- barnebyer og hva jobber de med?

SOS-barnebyer er en politisk og religiøst nøytral organisasjon som gir langsiktig hjelp til barn uten omsorg - uavhengig av nasjonalitet, rase, kultur og religion. SOS-barnebyers grunnleggende idé er å gi foreldreløse og forsømte barn den trygghet og beskyttelse de har mistet, eller som mange aldri har hatt.

I tillegg til å gi et nytt hjem til barn som trenger omsorg, arbeider SOS-barnebyer for å forebygge foreldreløshet. Tiltak i barnebyens nærmiljø gir barneledete og andre vanskeligstilte familier muligheten til å hjelpe seg selv til en bedre og mer stabil tilværelse. Dette hindrer splittelse av familier, og sikrer en bedre livssituasjon for barna. Gratis familierådgeving, medisinsk hjelp, yrkesopplæring og aidsforebyggende tiltak er eksempler på organisasjonens utvidede virksomhet.

Grunnleggeren av SOS-barnebyer, Hermann Gmeiner, la vekt på det enkelte barns behov for mental omsorg. Han mente det er nødvendig at barnet får tillit til utvalgte omsorgspersoner, og at det er behov for langsiktig arbeid overfor det enkelte barn - ikke bare akutt nødhjelp.

Stabilitet og langsiktighet er sentralt i SOS-barnebyers arbeid. Organisasjonen bidrar til varige bedringer av barns levekår og livskvalitet. Vi tar på oss en langsiktig forpliktelse overfor barna. En trygg oppvekst med nære og stabile omsorgspersoner, utdanning og god helse legger grunnlaget for god livskvalitet. Slik kan barna skape seg en meningsfull framtid som voksne og ha mulighet til å delta aktivt i utviklingen av sitt lokalsamfunn.

3.2 SOS-barnehager og deres pedagogikk

SOS-barnebyer bygger egne barnehager dersom det ikke finnes gode alternativer i nærheten av barnebyen. Barnehagene er åpne for barna som bor i SOS-barnebyen og for barn i nærmiljøet.

SOS-barnehagene baserer sin pedagogikk på Freidrich Fröebel og Maria Montessoris teorier, men med lokal og kulturell tilpassing. Målet er at barna skal utvikle sin egen, individuelle kreativitet. Det daglige barnehageprogrammet inneholder både frilek og aktivisering (<http://www.sos-barnebyer.no/>).

3.3 Hva er omsorg?

Det er mange som har uttalt seg om omsorg, og de har hatt ulike forståelser av begrepet og gitt det ulikt innhold. Likevel kan vi komme til enighet om noen grunnleggende elementer ved omsorg.

”Omsorg kan forstås som kvalitet ved en relasjon (Kjørholt 1993), omsorg handler om innlevelse og at man handler til det beste for andre (Eide H. Og N. Winger 1994), og omsorg inngår i det daglige livet mellom mennesker (Bastiansen 1986), utgjør selve den moralske dimensjon i relasjonene (Måseide 1988:6) og er knyttet til menneskets grunnleggende sårbarhet, avhengighet, skjørhet og dødelighet (Henriksen og Vetlesen 2000).”

(Holte 2003:79)

Begrepet omsorg er et relativt begrep, med tanke på at det som oppfattes som omsorg for en person, kanskje ikke oppfattes som omsorg for en annen person. Det ligger en del subjektive opplevelser og verdier i grunn for hvordan omsorg oppfattes. Mange mener derfor det er umulig å objektivisere begrepet omsorg.

Det finnes noe felles kulturelle oppfatninger om omsorg. Et av de er at vi alle har behov for omsorg på en eller annen måte. Et eksempel på omsorg kan være den omsorgen som vises mellom foreldre og barn, den er betingelsesløs, og er der helt naturlig. Denne omsorgen er selve basisen for vår opplevelse av å være til, følelsen av egenverdi, andres verdi og for utviklingen av nestekjærlighet (Holte 2003).

Martinsen (1990) peker på tre dimensjoner ved omsorgsbegrepet: den relasjonelle, praktiske og moralske dimensjonen (Holte 2003:80). Den moralske dimensjonene er overordnet den relasjonelle og den praktiske. Det er i måten omsorgsarbeidet blir utført at moralen kommer til syne, og blir vår veiviser til å gjøre riktige handlinger i situasjoner som er krevende.

Martinsen sier også at omsorg er å være den andres tillit verdig. Spørsmålet her blir i hvilken grad jeg er verdig til å ta imot en annen persons betroelser, tanker og meninger. Her blir vi påminnet det ansvaret som påligger den profesjonelle omsorgsgiver i sin daglige omgang med andre, nemlig det å møte den andre med interesse, åpenhet og engasjement (Holte 2003).

Privat omsorg er beskrevet som spontan, intim, spesifikk og personorientert. Mens profesjonell omsorg er tradisjonelt kjennetegnet som planlagt, distansert, regelstyrt og oppgaveorientert (Holte 2003:81).

3.4 Disiplin i bibelen

I bibelen står det at oppdragelse og disiplin er uttrykk for kjærlighet. Det står også at oppdragelse er uttrykk for foreldrenes omsorg for sine barn; ”Den som sparer på riset, hater sin sønn, den som elsker ham, tukter ham tidlig”. Det å veilede og disiplinere sine barn når de er unge, kan spare dem for større problemer senere i livet; ”Tukt din sønn mens det ennå er håp” (www.bibelinfo.com).

3.5 I Norge i ”gamle dager”

I den grad barn i gamledager overlevde, ble de mange ganger betraktet som ”miniatyrer av voksne”, med en fremtid som allerede var planlagt for dem. Egentlig fantes det bare to muligheter – enten veien mot fremgang og økende verdighet gjennom dydig livsførsel og omsorgsfullhet eller vegne mot fortapelse og forfall gjennom lettlivethet og slurv.

Det var ikke uvanlig at man rundthjulte barna for å ”banke synden ut av dem”. Som foreldre gjorde man da en god gjerning. Synden ble betraktet som en menneskelig arv. En 1800-talls pedagog konstaterte: ”Anvendt i rett tid og med faderlig alvor kan pryl bedre noe annet bryte egenviljen, som er syndens primitive årsak, og egoismen. ”Til og med så sent som i 1920-årene ble fysisk avstraffelse brukt som oppdragelsesmetode. Hensikten var aldri å krenke barnet. Mennesket skulle siviliseres og ta avstand fra det dyriske, det ”naturlige”, som var dets opprinnelse. Vi levde med godt innlærte forestillinger om barn som asosiale villdyr som måtte refses og holdes tilbake så de ikke skulle ”ta over”. Det var de voksnes ansvar å gjøre barn menneskelige og sosiale. Uttrykk som ”Det er til ditt eget beste”, ”en dag kommer du til å takke meg” o.l ble ofte brukt for å rettferdiggjøre straffemetoder som vår foreldregenerasjon faktisk trodde på, og som bunner i gammel oppfatning. Det er en del av vår arv.

(Grandelius 2000)

3.6 Bruk av straff i ulike kulturer

Verdens samfunn er vidt forskjellige i sin vurdering av hvilken alder barn må ha for å være mottakelige for læring og oppdragelse. I Cairo gjelder at den må tidlig krøkes som god krok skal bli. Fra 5-års alderen innprentes barn lydighet, høflighet og respekt. Målet er det samstemmighet om og midlet også; Juling må til. Når Cairofolk hører at vi ikke slår, men bruker munn isteden, spør de; ”Snakke bare? Det må være fordi barn er født mer veloppdragne hos dere enn hos oss”. (Wikan 2007:120)

Krysskulturelle studier viser hvor spesielle vi i Vesten er. Barn skal forstå, begripe, velge og tenke selv. Vi utsetter dem for krev om selvstendig tenkning som ville fortone seg som et tyranni, sett fra mange andre kulturelle livssyn. Intet er selvfølgelig, alt skal tas stilling til. ”Har du lyst eller har du ikke?” ”Vil du eller vil du ikke?”. De fleste andre steder oppdrar folk

barn ved å velge for dem, i pakt med livssyn som skatter den innsikt som følger med livserfaring.

I de fleste kulturer oppdras barn med et slående fravær av moralisering og verbal introduksjon. Ferdigheter og sosial etikk, religionsutøvelse og sosialt samkvem læres ved observasjon, prøving og feiling og er ikke prøveballonger for barnets moralske verdi. Den voksne tenker ikke oppgaver som målestokk for barnets utvikling, men simpelthen som gjøremål hun ønsket å få utført. Derfor står villighet og lydighet høyt i kurs, heller enn evne. Den voksne tar ansvar for barnets oppførsel i øyeblikket, men øyner i lite grad muligheten til å forme dets utvikling (Wikan 2007:121)

Om vi drar videre østover, kommer vi til Ny Guinea, en øy så stor som Sør-Norge hvor det lever 2000 forskjellige stammer som snakker 750 forskjellige språk; en tredjedel av alle språk i verden. Folk lever på steinaldernivå, og hodejakt og kannibalisme var inntil nylig utbredt. Ny Guinea er et meget voldspreget samfunn. Mens mange andre primitive samfunn har drevet hyppig krigføring og ansett det som nødvendig for å forsvare sine interesser og oppnå økonomisk gevinst, så verdsatte de dog fred. På Ny Guinea derimot synes krigføring og vold verdi i seg selv.

Dette til tross er barneoppdragelsen preget av fravær fra vold. Barn blir praktisk talt aldri straffet. Det skyldes dels at de anses som uansvarlige og ute av stand til å lære noe før de er rundt syv år. Folk på Ny Guinea ville ikke finne på å gi andre ordre eller å tenke seg at om de så gjorde, så ville andre lystre.

I forbindelse med initiasjonsriter kan smågutter på Ny Guinea bli utsatt for meget smertefull behandling, i den hensikt at de skal opparbeide den rette frykt og respekt for guder og forfedre. Utover det lever barn et sorgløst liv preget av omsorg og frihet. Og disse barna som oppdras uten vold, blir selv voldsutøvere i stor stil (Wikan 2007:124).

3.7 Hva er kultur?

”Kultur handler om den virkelighetsoppfatning og de verdier, normer, skikker og tradisjoner som er mer eller mindre felles innenfor et samfunn, som vi har lært og som gjør at vi kan kommunisere og samhandle. Kultur vedlikeholdes og endres gjennom sosialisering og gjennom kontakt med ulike grupper mennesker.”

(Larsen og Slåtten, 2008:16)

I arbeidet med barn i barnehage, er det viktig å være bevisst om hvordan en forholder seg til mennesker med en annen kulturell bakgrunn, ettersom alle er påvirket av sin egen kultur og forstår verden gjennom en kulturelt betinget virkelighetsoppfatning (Larsen og Slåtten, 2008:123).

Vi kan si at det vi ser, er en del av kulturen. For eksempel kunst, klær, mat, litteratur og bygninger, mens en annen del av kulturen er det vi ikke ser, og som forklarer hvorfor et samfunn er slik det er. Det er verdier, normer og verdensbilder som bestemmer blant annet kunstuttrykk, kleskoder og mattradisjoner (Larsen og Slåtten, 2008:124).

Kultur handler om måter å se verden på. Vi har alle ulike verdensbilder eller virkelighetsoppfatninger. Det er menneskers verdier og holdninger som er med på å bestemme hva som ses på som riktig, viktig og nyttig. De skikker og tradisjoner et samfunn har, er basert på disse verdiene. At kulturen er noe som er lært, er vesentlig for å forstå hva kultur er (Larsen og Slåtten, 2008:124). Man er aldri født med en kultur, det er noe man lærer og tilegner seg livet gjennom. Kultur er også alltid i endring, ved at de unge overtar verdier og normer fra forrige generasjon, og de ser ting på andre måter og forkaster noen av verdiene. Kulturen endres også på grunn av: at folk reiser mer, økt innvandring og fordi man etter hvert har lært seg hvordan folk lever i andre land. (Larsen og Slåtten 2008)

Det er mulig å generalisere om kulturforskjeller på nasjonalt plan. Det er forskjeller mellom Norge, Vietnam og Zambia. I Norge er skilsmisser og samboerskap vanlige fenomener, i Vietnam er det ikke. I Norge sender vi våre gamle til aldershjem, det gjør de ikke i Zambia. I våre byer gjør foreldrene til barna i skolealder sitt beste for at barn skal få med seg mest mulig av sport, musikk eller andre organiserte fritidsaktiviteter. Dessuten skal de lære seg til å ”stå

på egne bein”. I Zambia må ungene finne på aktiviteter selv, og foreldrene er mer opptatt av at de skal lære lydighet og innordne seg under autoriteten. Disse forskjellene varierer fra individ til individ og fra situasjon til situasjon. Sosiale forskjeller kan i mange henseender være viktigere enn kulturforskjeller. (Dahl 2004:59)

3.8 Kulturfilter A- og B

For å vise hvordan en kulturfiltermodell kan fungere i praksis, kan vi sette to ulike sett av kulturelle referanserammer opp mot hverandre. Her kalles den ene A og den andre B. De to filtrene er konstruert for å få en interessant kontrast, og for å se hvordan tolkninger gjennom to slike ulike filtre vil kunne føre til misforståelser og fordommer. Dette er kun et tankeeksperiment (Dahl 2004:71).

Kulturfilter A	Kulturfilter B
<ul style="list-style-type: none"> • Verden kan beherskes • Uten respekt for tradisjoner • Metoden er analytisk og planleggende. Alle ting kan deles opp, måles og kombineres på nye måter: maskin, organisasjon eller karriere. • Menneskesynet er individorientert. Verdier og normer privatiseres. • Tidsoppfatningen er linære. Tiden kan måles. Tilværelsen er ordnet etter klokken og kalender. • Språket er direkte, rett på sak. Logikk, klarhet og stringens er idealer. Høflighet er ikke prioritert. • Det skilles mellom det materielle og det religiøse, og mellom det offentlige og private. Det legges vekt på formell utdanning, spesialisering, offentlig organisasjon, anonym stil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Verden må aksepteres som den er • Ivaretar tradisjoner • Metoden er helhetlig forståelse av åndeverdens vilje. Balanse og harmoni er viktig. • Menneskesynet er kollektivt orientert. Verdier og normer bestemmes ut fra gruppen. • Tidsoppfatningen er syklisk. Tiden hviler i seg selv. Naturens rytme bestemmer dagens innhold. • Språket er indirekte. Ikke bare ordene, men atmosfæren formidler det som skal sies. Høflighet er en dyd. • Det materielle og det religiøse ses som en helhet. Det offentlige og det private går over i hverandre. Det legges vekt på sosial rang, familie, slekt og eldres autoritet, spontanitet

Realisere seg selv gjennom jobben. Likhetsideal. Kjønnroller utviskes.	og integrasjon. Relasjoner er viktige. Ulikheter aksepteres. Kjønnroller opprettholdes sterkt.
---	--

(Dahl 2004:72)

3.9 Verdier og Normer

Verdier er grunnleggende prinsipper for menneskelige valg. Det er på den ene siden uttrykk for kultur i betydningen ”koder i bakhodet” – hva mennesket som individ ser på som ønskelig, hva som er verdt å forsvare, hva som er verdt å dø for. Hver av oss har våre egne sett av verdier. På den andre siden kan de også være uttrykk for kultur i betydningen ”et dynamisk felt”, et omskiftelig meingsfellesskap, dvs. verdier som på et gitt tidspunkt er mer eller mindre felles for en gruppe mennesker eller diskuteres av en gruppe mennesker; vi snakker da gjerne om kulturelle verdier.

Verdiene er tillærte, derfor er de ikke universelle; de varierer som regel fra gruppe til gruppen, de blir også utsatt for endringer. Et samfunns syn på alder er et eksempel på hvordan en verdi vurderes forskjellig. I Korea blir vanligvis alder høyt verdsatt. En familie søker ofte råd hos de eldste. I vårt samfunn er det ungdommen som lovprises, og de eldre kobles ofte ut av beslutningsposisjonene i samfunnet og mister mye av sin sosiale innflytelse. (Dahl 2004:139)

Normer er regler for atferd, ofte avledet av verdiene. De gir regler for hva som må gjøres, hva som er tillatt og hva som ikke må gjøres. Med en metafor kan vi si at mens verdiene er gulvet, selve fundamentet vi står på, er normene veggene. Det er disse vi støter mot om vi forsøker å bevege oss utenfor det aksepterte rommet. (Dahl 2004:140)

Ethvert samfunn trenger felles normer for menneskelig atferd. Uten slike normer ville livet vært fullstendig kaotisk og krisebetont. Når mange opplever kultursjokk når de må leve i nye og uvante omgivelser, henger det blant annet sammen med at tidligere tillærte normer ikke lenger gjelder. En rekke nye handlinger og holdninger må tolkes på nytt. (Dahl 2004:140)

4. Empiri

4.1 Svar på intervjuguide 1, vedlegg 1

Intervju med to lærere i SOS- barnehagen

1. Synes dere at barna trenger mer frilek i barnehagen her? Hvorfor/Hvorfor ikke?

”Ja! De trenger masse tid til frilek. Det er i frileken de utvikler seg, om de er hjemme eller her på skolen. Vi leker masse her, fordi timene er ikke lengre enn 15 minutter lange, så resten av tiden kan barna gjøre det de vil.”

4. Synes dere det er viktig at barna lærer seg disiplin i barnehagen? Hvorfor/Hvorfor ikke?

”Ja, det synes vi er viktig! Det er viktig for at barna skal bli gode statsborgere. Når et barn er veldig ungt, er det viktig at vi voksne lærer barna disiplin. Når barna er hjemme, så slår foreldrene barna for å disiplinere de, for at de skal lære seg god oppførsel. Til og med bibelen sier at vi kan slå, men det er ulovlig å slå i dette landet. Det er heller ingen av mødrene i SOS-byen som slår barna. Hvis vi voksne skal la barna få gjøre som de vil, hva slags voksne vil de barna da bli?”

5. Siden flesteparten av barna i denne barnehagen ikke har foreldre og kanskje er mer sårbare av den grunn, prøver dere å gi dem mer kjærlighet og omsorg? Hvorfor/Hvorfor ikke?

”Selvfølgelig gjør vi det. Men etter hvert som de har vært her en stund, vil de være som alle andre barn. De vil få flere klær og andre ting og de vil til og med ha flere som hjelper dem. Selv om vi har barn, som ikke er fra byen, behandler vi dem likt. Vi synes ikke at vi skal forskjellsbehandle barna selv om noen av de er private og andre kommer fra byen. Det er derfor vi har barn fra forskjellige bakgrunner her, både barn med rike og velstående foreldre og barn uten foreldre. Så lenge vi jobber for SOS, jobber vi for barna!”

6. Alle lærere har sin egen måte å undervise på, hvilken undervisningsmåte mener du/dere er den beste?

7. På hvilken måte lærer dere barna disiplin?

”Vi mener at lærerrollen skal være lik. Barna skal lære gjennom lek i hver klasse. Vi lærere planlegger undervisningen sammen. Metodene skal være de samme, det er bare nivåene som er forskjellige. På grunn av barnas bakgrunn, er de forskjellige i oppførsel. Barna fra SOS-byen er veldig oppspilte og nysgjerrige på ting som skjer rundt dem. Hvis et barn er uskikkelig, så tror jeg det kan være arvelig. Lærere kan til og med slå barna, hvis de er veldig uskikkelige.

For å kunne roe ned barnegruppen, hvis de er bråkete en dag, pleier jeg å dele de i to grupper. Og det hjelper å synge sanger, for å distrahere dem litt fra å være bråkete. Hvis den ene gruppen er mer bråkete enn den andre, er jeg nødt til å disiplinere de. Da pleier jeg å si at om de ikke gjør som jeg sier, så får de ikke være med ut til huskene, eller jeg truer med å ringe foreldrene deres. Det fungerer som oftest. Men om ikke det hjelper, kan jeg late som jeg har tenkt til å slå de, og de gjør som jeg sier med en gang.

Noen ganger oppfører barna seg mye bedre hjemme, enn på skolen. De lærer disiplin hjemme. Selv om det ikke er lov til å slå barna, gjør noen av foreldrene det for å disiplinere de. Når jeg da ser noen av barna i barnehagen slå hverandre, tenker jeg at dette kan de ha lært hjemme. Men vi er nødt til å lære dem at det å slå, ikke løser noen problemer. Det gjør vi ved å snakke med barna, som en slags terapi.”

4.2 Svar på intervjuguide 2, vedlegg 2

Intervju med rektor i SOS-barnehagen

1. Beskriv hvordan en typisk Zambisk gutt og jente bør oppføre seg i barnehagen?

“Vi begynner med guttene. Først når de begynner i barnehagen, er de veldig beskjedene og snakker veldig lite. Men etter hvert som de blir vant til miljøet, forandrer guttene seg, de blir liksom litt tøffere. Barna kommer fra forskjellige hjem med forskjellige bakgrunner, og de har forskjellig karakter alle sammen. Vi prøver å hjelpe dem til å bli vant til barnebyen og hjelpe dem til å se på ting annerledes. Jeg tror guttene oppfører seg forskjellig fra jentene pga måten vi oppdrar dem. I den Zambiske familien er faren viktig, men vi lærer ikke guttene hvordan de skal ta vare på familien sin fra de er små, det er noe jeg tror er medfødt”.

”I barnebyen, har mødrene en veldig viktig rolle. Vi har også en barneby far, og alle barna kaller han for pappa. Denne faren har ikke samme rollen som en Zambisk familiefar har. Og derfor har ikke barna i barnebyen en farsfigur å se opp til”.

“Jentene er forskjellig fra guttene. De er høylytte og ikke beskjedene fra starten. Det er som om tankene deres er fri. Mødrene er jentenes rollemodeller. I barnehagen og de første årene på skolen gjør jentene det veldig bra faglig. Men jo eldre jentene blir, blir de dårligere faglig på skolen og karakterene blir dårligere. De begynner å se på guttene, og forelske seg og sånn. I de fleste hjem, pleier mødrene å oppmuntre jentene til å kle seg bra, se pene ut og gi dem kjærlighet, men ikke i alle hjem er det slik. Noen jenter opplever aldri det å få kjærlighet eller høre ordet kjærlighet(Love), som resulterer i at de gir seg selv bort til den første gutten som viser de nærhet og oppmerksomhet. Jentene blir ofte unge foreldre og blir totalt avhengig av mennene sine”.

2. Hvordan vil du definere ordet omsorg?

“Jeg ser på det som det å ta vare på barna. Her gjør vi i alle fall det. Det er å gi barna kjærlighet, snakke med dem, dele med dem. Gi dem kyss og klem og rett og slett få dem nærmere oss. Vi tar dem med på toalettet, hjelper dem med maten og om det er noe de lurert på. Et barn er et individ, et spesielt menneske. Når barna kommer i barnehagen om morgenen, hilser vi på dem og gir dem klemmer for å la de føle vår kjærlighet”

3. Hvordan vil du definere ordet disiplin, og hvorfor er disiplin viktig i barnehagen?

“Å disiplinere et barn er veldig vanskelig, fordi vi vil jo at barnet skal forstå om det er noe de gjør galt og hvorfor det er galt det de gjør. Vi har ikke lov til å slå barna, for det står i loven. Vi bruker enkle straffemetoder som f. eks å la barna stå i hjørnet hvis de ikke hører på og så sier vi; ”Ikke gjør det der igjen!”. Vi bruker også sjalusimetoder fordi vi har merket at om noen barn blir utelatt fra enkelte aktiviteter, hører de etter og gjør som vi sier. Det er nok fordi de vil delta i aktivitetene med de andre barna og ha det gøy de også. Men vi må huske at et barn er et barn, og at om vi sier til dem at det de gjorde var galt i dag, så har de glemt det til i morgen, og gjentar det gale. Disiplin er viktig i barnehagen fordi vi vil bygge opp barnet, forme det og guidet det til å bli en god person i dette samfunnet”

4. Hvordan får lærerne barnas oppmerksomhet og respekt i barnehagen, bruker dere en spesiell metode?

“Vi har ingen spesielle metoder, det er opp til læreren å finne metoder som fungerer bra for henne og barnegruppen hun jobber med. Vi kan bruke mange metoder, f. eks kan man synge en sang som barnet liker eller snakke om noe som interesserer barnet, for å få deres oppmerksomhet. Når det kommer til respekt, blir barna lært opp til å vise respekt for eldre mennesker. Det er ikke akseptert å være respektløs eller frekk ovenfor eldre. Alle barna må følge dette. Å respektere de eldre er en gammel tradisjon i Zambia. I denne barnehagen liker vi å respektere hverandre begge veier, barna viser respekt for lærerne og lærerne for barna. For å vise respekt for lærerne, må barna gi og ta imot ting med begge hender. Et annet tegn på respekt er at barna må se ned i gulvet når en voksen snakker til de”.

5. Hva mener du er det viktigste barna lærer seg i barnehagen?

“Jeg tror det viktigste barna lærer seg i barnehagen er å sosialisere seg med andre barn. At de lærer seg sosiale ferdigheter, skaffe seg venner og lærer av hverandre. Enkelte ganger lærer barna mer av vennene sine enn hva de lærer fra en lærer. I dette tilfellet vil lærerens rolle å jobbe som guide og hjelpe barnet dersom de trenger det. Til og med når barna leker, lærer de. Denne metoden kalles, læring gjennom leken. Det er derfor det er så viktig med frilek i barnehagetiden. Og hvis vi som lærere lager et vennlig miljø i barnehagen, vil barna åpne seg

mer for oss lærere og det blir lettere for oss da å kunne føre samtaler med barna. Det er også viktig at vi lærere observerer barna i frileken, og at vi oppmuntrer de til å sosialisere seg og leke med andre barn. Enkelte ganger kan man se at barn leker noe de kan ha opplevd tidlig i sin barndom, og i disse tilfellene må læreren snakke med barnet og spørre hva barnet gjør og prøve å hjelpe det på best mulig måte gjennom å samtale med barnet. Det blir en slags terapi”

4.3 Svar på intervjuguide 3, vedlegg 3

Intervju med lærer fra en annen skole i Livingstone

1. Hvorfor lærer de barna disiplin i den Zambiske barnehagen?

”Barna må lære seg disiplin i barnehagen for at de skal kunne komme seg den rette veien. Vi må motivere dem til å gjøre gode gjerninger, for at de skal bli gode statsborgere. Vi vil jo ikke at fremtidens barn skal bli kriminelle. I Zambia mener man om at du har en plan om å stjele noe, og du plutselig får øye på politiet, så betyr det allikevel at du stjeler fordi du tenkte på at du ville stjele, selv om du ikke gjør det. Her spiller disiplinen en viktig rolle, ved at du faktisk ikke stjaler, selv om du hadde det i tankene. Det er også viktig at barna lærer seg disiplin i barnehagen for deres oppførsel”

2. Er det lov å slå barna i barnehagen?

”Før var det lov å slå barna, de mente at man ”slo djevelen ut av barnet”. For 3-4 år siden fikk vi en lov, som sier at det ikke lenger er lov til å slå. Men man kan allikevel se det enkelte steder, men det er altså ikke lov. Foreldrene har ikke lov til å slå sine barn og lærerne har ikke lov til å slå sine elever, sånn er det bare. Lærerne tror det er den letteste måten å kontrollere barna på.

Enkelte har sikkert hørt om uttrykket ”spear the wip, spoil the child” (bortskjem barnet ved å spare slåingen). At et barn er bortskjemt er ikke bra, det er da bedre å slå mente man. I samfunnet ville ikke det ha fungert, i alle fall ikke i det Zambiske samfunnet”

3. Hvorfor er disiplin viktig i den Zambiske barnehagen?

”Det er den beste måten å kunne kontrollere barna på, lett å takle dem og kunne fortsette å guide dem. Vi må kunne frykte dem, for at de skal kunne lære fra sine egne opplevelser.

Vi vil prøve å gjøre barna mer selvstendige og få de til å ta sine egne beslutninger. For å få de til å bli gode statsborgere, er de nødt til å oppføre seg og lære dette fra tidlig alder. Om de ikke gjør det, vil de i værste fall bli sparket ut av skolen og ende på gaten eller i fengsel. Vi vil jo at barna i Zambia skal representere Zambia på en god måte, vi vil ha gode zambiere. En god zambier, er en som har hatt en utdanning som fører til en god jobb, en såkalt "White Coloured Job", som igjen gjør denne zambieren til en god statsborger. En god Zambier er også en som har familie; en kone eller en mann, barn å ta seg av, foreldre å ta seg av, som gjør seg selv til en ansvarsfull og nyttig person"

4. Hva kjennetegner det Zambiske samfunnet?

"Vi har forskjellige kulturer i Zambia, det kommer an på hvor i landet man er fra. Vi setter pris på hverandre, stoler på hverandre og støtter hverandre når det treges. Vi er sterke sammen – som en familie. Det er også konseptet bak "the extended family", at man skal være sterkere sammen. Man tar seg av alle i sin egen familie og gjerne andres familier om man har muligheten til det. Mitt barn er ditt barn og omvendt, og vi behandler de likt"

4.4 Observasjoner

Observasjoner gjort i SOS-barneby kindergarten Februar-Mars 2009

I tillegg til å innsamle data gjennom å bruke intervju, har jeg også i løpet av de 5 ukene jeg var i praksis fått tid til å observere. Jeg har lagt vekt på å observere innenfor mitt problemområde, som er ulike måter å vise omsorg på i SOS-barneby barnehage. Temaet omsorg var noe som interesserte meg ganske tidlig i min praksis, og jeg var derfor interessert i å finne ut mer om dette området. Siden jeg har blitt plassert i "Baby`s class", er det her jeg kommer til å gjøre mine observasjoner. Barna i denne klassen er i alderen 2-4 år. Totalt er det 15 barn, hvorav 8 gutter og 7 jenter.

Jeg har først og fremst observert de voksnes måte å gi og vise omsorg på til barna, men også hvordan barna viser omsorg for hverandre. Jeg har brukt mest usystematiske observasjoner, men har prøvd meg litt frem på systematiske observasjoner også.

Ulike måter å vise omsorg på:

Usystematisk observasjon, 11.februar 2009

Jeg sitter i klasserommet med barna. Det er frilek nå, så de fleste løper rundt og noen bygger med klosser på pulten sin. En av de yngste guttene på 3 år kommer bort til meg, og viser at han vil sitte på fanget mitt. Jeg løfter han opp og gir han en klem. Etter en stund får læreren se at jeg har den lille gutten på fanget, og hun sier til han at han må gå ned med en gang, fordi han er alt for tjukk til å sitte der. Og gjør han det igjen så vil hun komme til å slå han. Gutten går ned fra fanget mitt, og lener seg inntil pulten like ved, han har tårer i øynene og står helt stille i flere minutter.

Usystematisk observasjon, 12.februar 2009

Det er sanglek, og lærerinnen vil ha med seg alle barna til å synge. En av jentene nekter å bli med, og setter seg på stolen sin. Lærerinnen løfter jenta etter armen og drar henne inn i leken, mens jenta skriker. Lærerinnen sier at; ”Her skal alle være med, om de vil eller ikke”.

Usystematisk observasjon, 17.februar 2009

Barna sitter ved pultene sine, og lærerinnen legger opp til fellessang. En jente sitter ukonsentrert på stolen, og biter en av de andre barna. Barnet som blir bitt, gråter og sangleken stopper. Lærerinnen hever stemmen og roper at; ”Slike gjør vi ikke, man skal være snill med vennene sine!” og slår jenta som bet over munnen med flat hånd.

Usystematisk observasjon, 19.februar 2009

Barna sitter rolig å maler, mens plutselig en av guttene begynner å gråte. Først reagerer ikke lærerinnen, men etter hvert blir hun mer og mer irritert og går bort til gutten og slår han lett over munnen og sier: ”Store gutter gråter ikke!”.

Usystematisk observasjon, 23.februar 2009

En av jentene ligger på gulvet, og nekter å reise seg opp. Lærerinnen truer med å ringe til politiet eller til foreldrene hennes om hun ikke reiser seg opp fra gulvet med en gang. Barnet reiser seg.

Usystematisk observasjon, 25.februar 2009

Læreren leser høyt fra en bok. To av guttene er ukonsentrerte og snakker høyt. Læreren roper til guttene, mens hun holder opp en saks; ”Hvis dere ikke hører på når jeg leser, så kommer jeg å klipper av dere ørene med denne saksen!”.

Usystematisk observasjon, 27.februar 2009

Barna står i en ring og skal ha sangleker. En av jentene ligger på gulvet midt i ringen og vil ikke delta i sangleken. Læreren løfter den ene foten sin og dytter barnet langs gulvet med foten. Barnet reagerer ikke og læreren løfter henne opp etter en arm, og bærer henne inn på utstursrommet og lukker døren. Så sier hun; ”Du kan være inne her til du har lært deg manerer!”.

Usystematisk observasjon, 3.mars 2009

En gutt prøver å få oppmerksomhet ved å løpe rundt i klasserommet og rope. Læreren stopper gutten og sier; ”Hvis du ikke slutter å skrike, så kutter jeg av deg leppene dine med en skalpell”.

Usystematisk observasjon, 4.mars 2009

Temaet i dag er fugler, og alle barna må komme å peke på fuglene og si hva de heter. Alle klarer det veldig bra, og læreren sier; ”Så smarte barn!” og klapper for dem.

Senere denne dagen observerte jeg en gutt og en jente som løp rundt i klasserommet og lo. Plutselig falt jenta og slo seg på kneet. Gutten hjalp jenta opp og trøstet jenta ved å gi henne en klem og holde henne inntil seg. Så sa han; ”Det går fint, du må ikke gråte”

Usystematisk observasjon, 5.mars 2009

Barna skal ha sanglek, og stiller seg i en stor ring sammen med læreren. Alle barna stiller seg i ringen, og alt går stille og rolig for seg. Læreren smiler og sier; ”Så bra at dere er så stille og rolige når dere finner plassene deres!”

Usystematisk observasjon, 9.mars 2009

Det er frilek og noen jenter sitter ved pultene sine å leker med dukker. Det kan se ut til at en av jentene leker at hun er mor til dukken hun leker med. Hun grer håret til dukken og snakker

til den som til et lite barn. Plutselig blir hun skarp i stemmen sin, og sier til dukken; Du må ikke gråte, det er dårlige manerer! Og hvis du ikke gjør som jeg sier, så slår jeg deg.”

Systematisk observasjon, 25.februar 2009

Hva har jeg observert: Antall trusler barna/barnegruppa får i løpet av en dag.

Tidsrom: kl 0800-1200

Antall barn til stede: 14 barn i alderen 2-4 år

Hvem trues	Antall trusler
Jente	11
Gutt	6

Systematisk observasjon, 6.mars 2009

Hva har jeg observert: Antall klemmer og gode tilbakemeldinger barna får på en dag

Tidsrom: kl 0800-1200

Antall barn til stede: 15 barn i alderen 2-4 år

Hvem får klem/ros	Klemmer	Ros
Jente		2
Gutt		1

Systematisk observasjon, 9.mars 2009

Hva har jeg observert: Antall ganger lærerinnen truer/slår i løpet av en dag

Tidsrom: kl 0800-1200

Antall barn til stede: 15 barn i alderen 2-4 år

Hvem trues/slås	True	Slå
Jente	3	1
Gutt	3	2

5. Drøfting

Jeg vil først se på måten de viser omsorg på i SOS-barnehagen. Deretter vil jeg drøfte hvordan og hvorfor de disiplinere barna i SOS-barnehagen. Til slutt vil jeg se på hovedforskjellene mellom Norge og Zambia ut fra mine funn i empiri og teori.

5.1 Ulike måter å vise omsorg på i SOS-barnehagen

Tidlig i min praksis begynte jeg å observere omsorg, og de ulike måtene å vise omsorg på i SOS-barnehagen. Det var veldig rart å sitte der å observere og jeg som kom fra en helt annen kultur hadde vanskelig for å forstå hvorfor og hvordan de gjorde som de gjorde. Omsorg er jo, som nevnt i teoridelen, et relativt begrep. Det som oppfattes som omsorg for en person, kan oppfattes annerledes for en annen.

Ut fra svarene fra intervjuet med rektor i SOS-barnehagen, definerer hun omsorg som det å ta vare på barna og gi dem kjærlighet, kysse dem og klemme dem. Ut fra hva jeg har observert, så jeg svært lite eller aldri noe til at lærerne klemte og kysset barna, men jeg observerte at lærerne gav ros og anerkjennelse når barna gjorde noe rett, som regel til hele barnegruppen samtidig. Jeg vil kanskje tro at læreren her tenker mer profesjonelt enn privat. Profesjonelt på den måten som blir beskrevet i teoridelen, om at profesjonell omsorg kjennetegnes som planlagt, distansert, regelstyrt og oppgaveorientert.

Jeg tenker også litt i retning disiplin når vi snakker om omsorg. Kan disiplineringen være en del av det å gi omsorg? Jeg spurte alle mine respondenter hvorfor de disiplinere barna i barnehagen. Alle svarer det samme; For å guide dem den rette veien, til å bli gode statsborgere i dette samfunnet de lever i. Jeg vil kalle dette omsorg, på den måten at de handler til det beste for barnet, som det også står om i teoridelen. Når vi snakker om disiplin, vil jeg nå gå nærmere inn på hvordan og hvorfor de disiplinere barna i SOS-barnehagen.

5.2 Disiplin i SOS-barnehagen, hvordan og hvorfor?

Ut ifra intervju med både lærerne og rektor i SOS-barnehagen, har de ikke lenger lov til å slå barna i barnehagen, som en del av disiplineringen. Nå bruker de trusler og tilsnakk som disiplinering av ulydige barn. I intervjuguide 3, hvor jeg intervjuer en annen lærer fra en annen skole, sier han at man ennå kan se lærere som slår barna for å disiplinere de. Selv om det for 3-4 år siden kom en ny lov om at man ikke får slå barn i Zambia. Ut ifra mine

observasjoner, kan man se enkelte tilfeller hvor lærerne slår barna. Det er tilfeller hvor barnet enten ikke hører på hva læreren sier, eller oppfører seg imot det læreren ser på som god oppførsel. Hva kan være grunnen til at lærerne bruker denne disiplineringsformen? I empiridelen nevnes det jo at lærerne slår barna fordi de mener dette er den enkleste måten å kontrollere de på. Men jeg mener det ligger noe mer bak den strenge disiplineringen.

Hvis vi går tilbake og ser på hvordan det var i Norge før, var det slik at de slo barna for å ”banke synden ut av dem”. Dette fordi de mente at det var de voksnes ansvar å gjøre barna menneskelige og sosiale. Jeg tenker da at en av grunnene til at de Zambiske lærerne handler ved å slå barna der de ser de trenger en oppstramning, kan være at de holder på gamle verdier og tradisjoner, religion er også noe som stiller sterkt i den Zambiske kulturen. I intervjuet med lærerne i SOS-barnehagen, nevner de at det står i bibelen at man kan slå. I teoridelen er det et lite utdrag fra bibelen hvor det står at å veilede og disiplinere sine barn tidlig vil spare dem for større problemer senere i livet.

En annen grunn kan være at lærerne synes det er krevende å ta hånd om og disiplinere i tillegg til å vise omsorg for 15 barn av gangen, at de velger å handle på den måten. Og at om de slår så får de den respekten og kontrollen de ønsker. Om de mener at dette er riktig handlingsmåte er uklart, men det er i måten de handler på i krevende situasjoner, at deres moral kommer til syne.

Det nevnes også i empiridelen at disiplin er viktig i barnehagen for at barna skal bli mer selvstendige og få de til å ta sine egne beslutninger. Og dersom de ikke lærer seg til å gjøre dette kan det ende galt, enten fengsel eller på gaten. De lærer barna også disiplin fordi de vil motivere de til å gjøre gode gjerninger, og ikke bli kriminelle. Vil det si at den strenge disiplinen, med trusler og slåing, er motivasjonen barna får for å kunne bli gode statsborgere i det samfunnet de skal vokse opp i? Kanskje, hvis vi ser på teoridelen, om bruk av straff i ulike kulturer. I Ny Guinea bruker de ikke vold som en del av barneoppdragelsen, fordi de mener at barna er uansvarlige frem til de er syv år. Senere viser det seg at disse barna vokser opp til å bli voldsutøvere i det samfunnet de lever i. Kanskje den strenge disiplineringen av barn motiverer de til å ikke ville utøve vold når de vokser opp og at dette gjør til at de blir gode statsborgere. Jeg vil tro at en av hovedgrunnene til at de disiplinere barna i barnehagen er at de vil hjelpe de til å klare seg videre i det samfunnet de skal leve i.

5.3 Hovedforskjellen mellom Norge og Zambia

Hvis vi skal se på hovedforskjellene mellom Zambia og Norge ut fra det jeg har funnet i empiri og teori, vil jeg først ta for meg hvordan de gjør det i Zambia. I Zambia mener de at det er viktig at barn lærer seg disiplin for å bli gode statsborgere. De sier at det viktigste barnet lærer seg i barnehagen er det å sosialisere seg med andre barn og de har fokus på at barn skal lære tidlig. Foreldrene til barna i Zambia er opptatt av at de skal lære seg lydighet og innordne seg under autoriteten. Vi kan se ut fra intervju med lærerne i SOS-barnehagen at de har gode kunnskaper om hvordan man skal oppdra barn og hvordan de vil bruke dette gjennom undervisning. Likevel, ut fra mine observasjoner, ser man at de ikke bruker disse kunnskapene i praksis og at det ikke stemmer i denne konteksten. Hva kan være grunnen til at de ikke bruker denne kunnskapen? Kanskje det kan ha noe med hva de ser på som viktige verdier? For som det står i teoridelen, er det menneskers verdier og holdninger som er med på å bestemme hva som ses på som riktig.

I Norge er det annerledes. Vi vil at barna skal lære å stå på egne ben. Vi vil at barna skal forstå, velge, begripe og tenke selv. Selvstendig tenkning er stikkordet. I enkelte kulturer vil de kanskje se på dette som tyranni pga deres kulturelle livssyn. Fordelen med at vi lar barna stå på egne ben er at de selv finner ut hva som er best for dem, ulempen er at de kanskje ikke alltid vil velge det rette. I Zambia velger de voksne mer for barna, for at de skal komme seg den rette veien. Som i fleste andre land, oppdrar de barna ved å velge for dem, dette i pakt med livssyn som skatter den innsikten som følger med livserfaring.

I Zambia er respekt for de eldre noe som de setter veldig høyt. Barna må lære seg å vise respekt for de eldre fra barnehagealder. I Norge er det jo naturlig og vanlig oppførsel å vise respekt for hverandre, men vi setter ikke respekt for de eldre like høyt. I teoridelen står det at vi i Norge sender våre gamle til aldershjem, dette gjør de ikke i Zambia. I Zambia tar de vare på de gamle. Jo eldre man er, jo mer respekt får de. Det er ikke akseptert å være respektløs mot eldre i Zambia.

Når det kommer til dette med omsorg, er vi i Norge veldig opptatt av at barn skal vokse opp i trygge og gode omgivelser. De får masse kos og kjærlighet, dette er i alle fall noe jeg merker selv jeg gir barna. I intervjuet med rektoren i SOS-barnebyen, sier hun at omsorg for henne er

å gi barna kjærlighet. Som nevnt tidligere i drøftingsdelen var dette noe jeg så svært lite av. Jeg vil tro at de mener at kjærlighet er det å bygge opp barnet til å bli et godt individ i deres samfunn, at de vil at de skal ha stramme rammer og lære seg dette, gjennom kjærlighet.

Alt i alt, er det er mange forskjeller mellom Norge og Zambia. Dette fordi vi har forskjellig kultur med forskjellige verdier og holdninger. Som i teoridelen, hvor de store forskjellene på de ulike kulturelle referanserammene. Jeg vil der sette Norge i kulturfilter A, mens jeg setter Zambia i kulturfilter B. Hvis vi ser dette ut ifra mine systematiske observasjoner, hvor jeg har tatt utgangspunkt i å se hvor mange ganger i løpet av en dag læreren truer barna, har jeg også delt barna inn etter kjønn. Dette for å se om hun forskjellsbehandler jentene og guttene i disiplineringen. Ut ifra intervju med lærerne i SOS-barnehagen, sier de at de behandler alle barna likt. Resultatet i mine observasjoner er noe annet. Jentene fikk flere trusler i løpet av en dag, enn det guttene gjorde. I kulturfilter B, kan vi se at kjønnsrollene opprettholdes sterkt. Og kanskje er det sånn i Zambia, at de disiplinere jentene hardere i forhold til guttene, fordi de forventer mer, eller fordi de er redd for hva deres fremtid vil bringe. I Norge er det annerledes, hvis vi ser det ut ifra de kulturelle referanserammene i kulturfilter A, på den måten at kjønnsrollene utviskes.

6. Avslutning

I denne oppgaven har jeg først og fremst sett på hvordan de viser omsorg i SOS-barnehagen i Livingstone. Jeg kom frem til at de har mange forskjellige måter å vise omsorg på. Dette på grunn av hva de ser på som viktige verdier og normer, og også på bakgrunn av deres kultur. Jeg har fått en forståelse av hvorfor de nettopp gjør som de gjør, også når det kommer til disiplineringen av barna i SOS-barnehagen. Her har jeg kommet frem til at de disiplinere barna for nettopp det å vise omsorg og støtte de til å klare seg ute i det samfunnet de vokser opp i. Til slutt har jeg sett på hovedforskjellene mellom Norge og Zambia, og kommet frem til at forskjellene kanskje ikke er så store som antatt. Selv om vi har forskjellige metoder å bruke, både når det kommer til disiplinering og det å vise omsorg, handler vi alle til slutt for barnets beste. Gjennom denne prosessen har jeg lært meg til å være åpen for andre kulturer, ved å ikke tenke at alt vi gjør i Norge er den beste måten. Jeg anbefaler alle som tenker at i Norge er vi best, å ta seg en tur ut i verden og oppleve de mange kulturene som finnes, og deretter finne ut at man kanskje av og til kan ta litt feil.

Litteraturliste

Askland, Leif. *Kontakt med barn* Gyldendal, 2006, Norsk Forlag AS

Dahl, Øyvind. *Møter mellom mennesker*, 2004, Gyldendal akademiske, 1.utgave

Dalland, Olav. *Metode og oppgaveskriving for studenter*, 2007, Gyldendal akademiske, 4.utgave.

Grandelius, Bengt. *Å sette grenser – et vilkår for vekst*, 2000, NKS – Forlaget

Holte, Vikbeke Glaser. *Profesjonalisering av barneoppdragelsen*, 2.utgave, 2003, Universitetsforlaget.

Larsen og Slåtten. *En bok om oppvekst*, 2.utgave,2006, Fagbokforlaget

Wikan, Unni. *Bruk av straff i ulike kulturer*,2007, Kompendie i Samfunnsfag.

<http://www.bibelinfo.com>

<http://www.sos-barnebyer.no>

<http://streif.samlaget.no>

<http://www.ungforskning.org>

Vedlegg 1

Intervjuguide med lærere ved SOS-Kindergarten

1. Synes dere at barna trenger mer frilek i barnehagen her? Hvorfor/Hvorfor ikke?
2. Hva tror dere frileken lærer barna?
3. Hva synes dere om frilek i barnehagen?
4. Synes dere det er viktig at barna lærer seg disiplin i barnehagen? Hvorfor/Hvorfor ikke?
5. Siden flesteparten av barna i denne barnehagen ikke har foreldre og kanskje er mer sårbare av den grunn, prøver dere å gi dem mer kjærlighet og omsorg? Hvorfor/Hvorfor ikke?
6. Alle lærere har sin egen måte å undervise på, hvilken undervisningsmåte mener du/dere er den beste?
7. På hvilken måte lærer dere barna disiplin?

Vedlegg 2

Intervjuguide med styrer/rektor ved SOS-Kindergarten

1. Beskriv hvordan en typisk Zambisk gutt og jente bør oppføre seg i barnehagen?
2. Hvordan vil du definere ordet omsorg?
3. Hvordan vil du definere ordet disiplin, og hvorfor er disiplin viktig i barnehagen?
4. Hvordan får lærerne barnas oppmerksomhet og respekt i barnehagen, bruker dere en spesiell metode?
5. Hva mener du er det viktigste barna lærer seg i barnehagen?

Vedlegg 3

Intervjuguide med lærer fra annen skole i Livingstone.

5. Hvorfor lærer de barna disiplin i den Zambiaske barnehagen?
6. Er det lov å slå barna i barnehagen?
7. Hvorfor er disiplin viktig i den Zambiske barnehagen?
8. Hva kjennetegner det Zambiske samfunnet?